ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА

Купрієвич Вікторія Олександрівна
ORCID ID: 0000-0002-8196-8309
кандидат педагогічних наук, доцент,доцент кафедри професійної і вищої освіти
Центральний інститут післядипломної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, Україна

Застосування інформаційних технологій розширюють можливості для отримання знань і сприяють навчанню протягом життя, що дає змогу розвивати таланти, підвищувати кваліфікацію, здійснювати перепідготовку. Педагоги визнаються найвпливовішим фактором змін в освіті. І хоча ця думка є суперечливою, однак їх вирішальна роль у зусиллях реформувати або впроваджувати інновації в освітній процес є безперечною. У зв'язку з цим актуалізується вивчення та узагальнення освітніх практик, застосування практичного досвіду для саморозвитку і самовдосконалення, для впровадження інновацій у педагогічну діяльність [1].

Життя в інформаційну епоху має глобальний характер, адже цифровізація торкається усіх суспільних сфер, зокрема освіти. Цифровізація освіти набула великих масштабів у зв'язку з вимушеним переходом закладів освіти на дистанційне навчання. Використання цифрових технологій відкриває широкі можливості педагогам для доступу до цифрових ресурсів, сервісів та інструментів. У зв'язку з цим сучасний етап розвитку вітчизняної освіти характеризується якісними змінами у структурі, формах і змісті освітнього процесу. Інформатизація та цифровізація сфери освіти відображена в численних нормативно-правових документах, програмах і концепціях.

Особливий інтерес в цьому контексті викликає «Концепція розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації», в якій зазначено, що зі «збільшенням темпів розвитку цифрових технологій, впровадженням інноваційних рішень у всіх сферах суспільного життя виникає потреба в підвищенні якості підготовки працівників для створення можливості модернізації економіки країни відповідно до сучасних вимог. Відсутність концептуальних засад формування державної політики у сфері розвитку цифрових навичок і цифрових компетентностей громадян не дає змоги забезпечити розвиток усіх сфер суспільного життя відповідно до сучасних вимог, процесів глобальної цифровізації економіки, сфер життєдіяльності суспільства, що відбуваються у більшості країн світу. Таким чином, виникає необхідність забезпечення готовності суспільства до таких процесів, опанування ним ключових комбінацій знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, інших особистих якостей у сфері інформаційно-комунікаційних і цифрових технологій (цифрова компетентність)" [2].

В умовах соціальних трансформацій, які потребують глибинних перетворень у системі освіти, важливого значення набуває питання постійного професійного розвитку, вдосконалення компетентностей педагогів, які здатні забезпечити модернізацію і оновлення структури, форм і змісту освіти та підготовку спеціалістів нового формату, готових до саморозвитку та навчання упродовж усього життя.

Особливе місце в цьому процесі належить системі післядипломної педагогічної освіти, оскільки вона за своїм призначенням фактично забезпечує підвищення кваліфікації фахівців, є інструментом перебудови освітньої галузі і, відповідно,

соціальних перетворень на якісно новому рівні. Саме в системі післядипломної педагогічної освіти, враховуючи специфіку контингенту слухачів, можливо створити інноваційно-розвивальне середовище, в якому, спираючись на професійний досвід фахівців, ініціювати їхній професійний та особистісний розвиток, сприяти проєктуванню слухачем власної стратегії ефективної професійної діяльності [3].

Сьогодні ми можемо спостерігати динамічні зміни в процесі професійного розвитку педагогів, який стає переважно практико-орієнтованим і базується на застосуванні досвіду в педагогічній діяльності, дослідницькій діяльності, а також розв'язанні проблем прийняття рішень в умовах невизначеності.

У вітчизняній системі післядипломної освіти можна окреслити такі загальні тенденції професійного розвитку педагогів: диференціація змісту освіти відповідно до індивідуальних освітніх потреб; застосування інтерактивних методів навчання, діалогізація освітнього процесу; його побудова на основі критичного аналізу практики; розвиток творчої та моральної сфери особистості; посилення уваги до використання комп'ютерної техніки. На даному етапі реформування освітніх систем як в Україні, так і в наукових колах різних країн розгорнулася широка дискусія щодо використання цифрових технологій у професійному розвитку педагогів, їх впливу на організацію підвищення кваліфікації та запровадження індивідуального підходу [4].

Використання цифрових технологій у професійної діяльності дає педагогу можливість неперервного навчання, саморозвитку, підвищення рівня знань, обміну інформацією й досвідом роботи, незалежно від просторових і часових меж, надає рівні можливості для самореалізації усіх учасників освітнього процесу. Важливим питанням забезпечення якісної освіти в сучасних умовах розвитку цифрових технологій є визначення напрямів модернізації освітніх систем. Цифрова трансформація освіти відкриває широкі перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу, поглиблення професійності освітян.

В цілому можна відзначити, що організація безперервного процесу підвищення кваліфікації є актуальною андрогогічною проблемою. Її рішення бачиться в удосконаленні наявної системи та використанні повною мірою наукових і методологічних розробок у галузі навчання дорослих [5]. Вимоги до педагогічних працівників постійно оновлюються й потребують нових, більш складних наборів компетентностей. Обізнаність освітян у сучасних освітніх трендах сприятиме підвищенню їх мотивації та розумінню необхідності свого професійного розвитку.

Перспективами подальших розвідок у даному напрямку є дослідження ефективності використання окремих цифрових технологій, платформ та online-ресурсів, що використовуються для розвитку професійної та цифрової компетентності педагога.

Список використаних джерел:

1. Петренко, Л. М., Султанова, Л. Ю., Купрієвич, В. О., Гуменний, О. Д., Антонюк, Л. А., Паздрій, В. Я., ... & Фурман, О. М. (2021). Професійний розвиток педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах відкритої освіти: освітні практики: методичні рекомендації. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/725123/.
2. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 167-р. Верховна Рада України. Законодавство України: офіц. сайт. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text.
3. Купрієвич, В., Паздрій, В., & Антонюк, Л. (2021). Особливості організації та форми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів професійної (професійно-

технічної) освіти. Український педагогічний журнал, (4), 198-205. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729334/.
4. Romanova, G., Petrenko, L., Romanov, L., Kupriyevych, V., & Antoniuk, L. Digital technologies as a driver of professional development of teachers of vocational education establishments. (2022) Education and Upbringing of Youth in New Realities: Perspectives and Challenges, Youth Voice. Journal Vol. IV pp. 67-80. ISBN(ONLINE): 978-1-911634-60-7 (Scopus) URL: https://lib.iitta.gov.ua/730404/.
5. Купрієвич, В. О. (2016). Підвищення кваліфікації керівників закладів професійної освіти як педагогічна проблема. Післядипломна освіта в Україні, 1, 26-28. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/726203/.